

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : แนวทางการกำหนดคุณสมบัติและที่มาของผู้พิพากษาศาล
ปกครองในประเทศไทย
โดย : นางสาววรลักษณ์ รัตนพันธุ์
ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต ปีที่เสนอ 2540

ประเทศไทยได้มีแนวความคิดในการจัดตั้งศาลปกครองมาตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2476 และได้มีความพยายามในการจัดตั้งศาลปกครองเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ดังปรากฏตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2539 ในนโยบายด้านการเมือง ข้อ 1.3 ว่า "...และให้มีศาลปกครองขึ้นเป็นเอกเทศจากระบบศาลยุติธรรมโดยสอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ" อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะได้มีแนวความคิดในการจัดตั้งศาลปกครองมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่การจัดตั้งศาลปกครองก็ยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคนานาประการ และปัญหาหนึ่งซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัญหาด้านอื่น ๆ ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางด้านบุคลากรหรือผู้พิพากษาซึ่งจะทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีปกครอง กล่าวคือ เมื่อเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับรัฐเองหรือที่เรียกว่า "คดีปกครอง" มีลักษณะพิเศษและซับซ้อนต่างจากข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน ข้อพิพาทดังกล่าวจึงจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาวินิจฉัยโดยองค์กรที่มีบุคลากรซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และเมื่อข้อพิพาทดังกล่าวนับวันจะเพิ่มมากขึ้นก็จำเป็นต้องมีบุคลากรในจำนวนที่เพียงพอด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ศาล

ปกครองจึงไม่อาจประสบความสำเร็จได้เพียงแต่ได้มีการจัดรูปแบบศาลแยกต่างหากจากระบบศาลยุติธรรมแต่ยังคงอาศัยผู้พิพากษาซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมหรือบุคคลที่มีได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวกับ "คดีปกครอง" อย่างแท้จริง

ขณะนี้ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติและที่มาของผู้พิพากษาศาลปกครองไว้ในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ซึ่งในขณะนี้มียู่ 2 ฉบับ คือ ที่รัฐบาลเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วเห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติและที่มาของผู้พิพากษาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ที่รัฐบาลเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก็ดี หรือตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ของกระทรวงยุติธรรมก็ดี ยังมีได้เป็นไปตามหลักการที่ว่า ผู้พิพากษาศาลปกครองจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายปกครองและมีความเข้าใจในระบบการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติและที่มาของผู้พิพากษาศาลปกครองไว้ดังต่อไปนี้

1. ควรจะมีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองให้ผู้พิพากษาศาลปกครองจะต้องเป็นผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายปกครอง หรือมีความรู้ทางด้านนิติศาสตร์ และจะต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบบการบริหารราชการแผ่นดินด้วย

2. เพื่อจะได้มีการคัดเลือกผู้พิพากษาที่มีความรู้ความสามารถในการพิจารณาคดีปกครองอย่างแท้จริง การคัดเลือกผู้พิพากษาศาลปกครองจึงควรใช้ "ระบบเปิด"

3. ในระหว่างการดำเนินการจัดตั้งศาลปกครอง รัฐบาลจะต้อง
จัดให้มีระบบการศึกษากฎหมาย การฝึกอบรม หรือจัดตั้งสถาบันเพื่อเป็นแหล่ง
ผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายปกครองโดยเฉพาะ
ทั้งนี้ เพื่อจะได้มีผู้พิพากษาที่เพียงพอต่อการพิจารณาคดีปกครองที่นับวันจะ
เพิ่มปริมาณมากขึ้น